

Bemærkninger til forslaget

Almindelige bemærkninger

I amtskommuner og kommuner træffes der ofte meget vidtgående dispositioner om f.eks. sanering af boligbyggeri, anlæggelse af veje, forskelligt prestigebyggeri, nedlæggelse af institutioner og sygehuse m.v.

Disse dispositioner har ofte vidtgående konsekvenser for borgerne, som ikke har nogen mulighed for at få reel indflydelse på beslutningerne på anden måde end ved personlige henvendelser til amtsråd eller kommunalbestyrelser, læserbreve og underskriftindsamlinger.

Ganske få steder i lovgivningen findes der eksempler på kommunale folkeafstemninger. Her skal blot nævnes reglerne om folkeafstemning i forbindelse med nedlæggelse af skoler.

I anledning af arbejdet i arbejdsgruppen om kommunalt nærdemokrati lod Kommunernes Landsforening foretage en spørgeskemaundersøgelse om blandt andet borgernes inddragelse i beslutningsprocessen, og denne undersøgelse viste, at 5 pct. af kommunerne har gennemført folkeafstemninger.

Fremskridtspartiet fremsatte i folketingsåret 1974-75, 2. samling, et forslag til folketingsbeslutning om vejledende folkeafstemninger om kommunale anliggender, se Folketingstidende 1974-75, 2. samling, forhandlingerne sp. 2544 og 4720 og tillæg A sp. 3861.

Endelig skal det nævnes, at socialistisk folkeparti under en forespørgselsdebat i folketinget om borgernes muligheder for at få indflydelse på sygehuse i amtskommunerne stillede forslag om motiveret dagsorden om, at der skulle være folkeafstemninger ved nedlæggelse af sygehuse. Samtlige ordførere var positive over for synspunktet om, at borgernes indflydelse burde være større, men man ville fra flertallets side ikke stemme for SFs forslag, se Folketingstidende 1983-84 (2. samling), sp. 1536 ff. Det er baggrunden for, at forslagsstillerne nu fremsætter dette forslag, da der fra næsten alle politiske partiers side udtrykkes stor forståelse for nærdemokrati, medindflydelse, bevarelse af de

mindre samfund m.v., uden at de samme partier har gjort ret meget for at gennemføre muligheder for, at borgerne får reel mulighed for medindflydelse.

Som yderligere argumentation for indførelse af et folkeafstemningsinstitut i amtskommunerne har forslagsstillerne ladet optrykke uddrag af betænkning om kommunalt nærdemokrati (nr. 798/1977), hvor de positive elementer ved folkeafstemninger er nævnt.

Bemærkninger til forslagens enkelte dele

Når forslagsstillerne mener, at det skal være borgerne og ikke et mindretal i kommunalbestyrelsen, der skal kunne kræve folkeafstemninger i amtskommuner og kommuner, hænger det sammen med, at det som oftest vil være borgerne selv, der føler behovet for at blive hørt om nogle af de ofte meget vidtgående beslutninger, som de forskellige folkevalgte råd tager, det være sig om nedlæggelser af sygehuse, prestigebyggerier såvel som store ændringer i kommuneplaner og regionplaner.

I modsætning til borgerne har de folkevalgte med hjemmel i de kommunale styrelseslove adgang til at rejse sager i amtsrådet eller kommunalbestyrelsen.

Et eksempel, der i denne forbindelse kan nævnes, er lov om lands- og regionplanlægning, der blev prist om en lov, hvor borgerne ville få indflydelse på den amtskommune eller kommune, hvor borgerne og deres børn skulle leve i fremtiden. Men det har nu vist sig, at regionplanerne laves om flere steder, uden at borgerne har nogen indflydelse derpå. Ingen har f.eks. spurgt borgerne om, hvad de mener om IBM-byggeriet i Allerød, og flere lignende sager kunne nævnes.

Som nævnt ovenfor er der optrykt uddrag af betænkning om kommunalt nærdemokrati. I denne betænkning overvejes det, om det er hensigtsmæssigt at lade foretage opinionsundersøgelser eller afstemninger via spørgeskemaer, men arbejdsgruppen er betænkelig herved, fordi der ofte vil kunne opstå usikkerhed om borgernes forståelse af